

Aanbevelingen m.b.t. een optimale vergunningverlening voor hernieuwbare energie-installaties in het Vlaamse Gewest

27 januari 2023

Laurens De Brucker

Instituut voor Milieu- en Energierecht

Overzicht presentatie:

- Evaluatie Vlaams vergunningenbeleid i.v.m. hernieuwbare energie
- Enkele aanbevelingen
- REPowerEU en de 'versneld vergunnen' initiatieven

1. Evaluatie Vlaams vergunningenbeleid

- **Enkele uitstekende initiatieven:**

- Uitbreiding van de Raad voor Vergunningsbetwistingen met extra bestuursrechters
- Vrijstellingen van stedenbouwkundige vergunningsplicht voor zonnepanelen op daken en (niet-geothermische) warmtepompen
- Optimalisatiedecreet
- Bevoegdheidsoverdracht naar de Vlaamse Regering inzake het vergunnen van windturbines
- Maar: decreten aangevochten bij Grondwettelijk Hof => geen zekerheid dat zij zullen standhouden

- **Helaas ook niet voldoende:**

- Nog steeds enorm veel struikelblokken
 - Decretaal en reglementair
 - Doorlooptijd beroepsprocedure bij Raad door Vergunningsbetwistingen (gemiddeld 22 maanden voor hernieuwbare energieprojecten)

2. Enkele aanbevelingen

A. Met betrekking tot vergunningshindernissen die verband houden met bestemmingsvoorschriften:

- Idealiter: invoeren van decretaal verankerde bestemmingsneutraliteit
- Alternatief:
 - Wijziging van artikel 4.4.9 VCRO
 - Wijziging van artikel 4.4.7 VCRO

2. Enkele aanbevelingen

- **Wijziging van artikel 4.4.9 VCRO**

- In landschappelijk waardevol agrarisch gebied (LWAG): verplichte esthetische toets – beoordeling van de schoonheidswaarde van het landschap
- In de praktijk doorstaan aanvragen voor wind- en zonneparken de esthetische toets vaak niet
- Strengere rechtspraak RvVb => vernietiging van heel wat vergunningen

- **Hoe?**

- Toevoegen van nieuwe §3 die als volgt luidt: *“Voor de toepassing van §§ 1-2 worden windturbines en op de grond geïnstalleerde zonnepanelen van rechtswege geacht de schoonheidswaarde van het landschap niet in het gedrang te brengen.”*

- **Waarom belangrijk?**

- Strengere rechtspraak wordt buitenspel gezet
- 30% van Vlaamse windpotentieel bevindt zich in LWAG
- Heel wat Vlamingen hebben achtergelegen stuk tuin in LWAG (ideaal voor plaatsen van zonnepanelen)

2. Enkele aanbevelingen

- **Wijziging van artikel 4.4.7 VCRO**

- Artikel 4.4.7, §2 VCRO voorziet in de mogelijkheid om af te wijken van stedenbouwkundige voorschriften en verkavelingsvoorschriften voor handelingen van algemeen belang die een ruimtelijk beperkte impact hebben
- Strengere rechtspraak RvVb => slechts één arrest waarin windtrubines erkend werden als hebbende een ruimtelijk beperkte impact

- **Hoe?**

- Toevoegen van nieuwe §3 die als volgt luidt: *“Voor de toepassing van §2 worden windturbines en op de grond geïnstalleerde zonnepanelen van rechtswege geacht een ruimtelijk beperkte impact te hebben.”*

- **Waarom belangrijk?**

- Strengere rechtspraak wordt buitenspel gezet
- Komt tegemoet aan wiekoverdraai problematiek

2. Enkele aanbevelingen

- **Gevolgen van wijziging van artikel 4.4.9 VCRO en artikel 4.4.7 VCRO**
 - Geen automatische omgevingsvergunning voor aanvragen voor wind- en zonneparken
 - Aanvragen zullen nog steeds toets aan goede ruimtelijke ordening en andere omgevingsstoetsen moeten doorstaan
 - Wijziging zal geen aanleiding geven tot een schending van het gelijkheidsbeginsel => Raad van State, Raad voor Vergunningsbetwistingen en Grondwettelijk Hof oordeelden allen reeds uitdrukkelijk dat de bescherming van het klimaat en het bevorderen van hernieuwbare energie legitieme doelstellingen zijn die kaderen in de vrijwaring van het algemeen (maatschappelijk) belang en bijgevolg als grondslag kunnen dienen voor een eventueel onderscheid dat gemaakt wordt met bijvb. landbouwinstallaties

2. Enkele aanbevelingen

B. Met betrekking tot vergunningshindernissen die verband houden met de toepassing van het decreet betreffende de omgevingsvergunning en de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening

- Wijziging artikel 31 OVD
- Wijziging Omzendbrief RO/2014/02 betreffende het afwegingskader en de randvoorwaarden voor de oprichting van windturbines

2. Enkele aanbevelingen

- **Wijziging van artikel 31 OVD**

- Artikel 31 OVD voorziet in de verplichting tot het bekomen van een voorafgaande beslissing van de gemeenteraad indien de aanvraag betrekking heeft op de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg
- = *de facto* een blokkerings- en vertragingsmechanisme in handen van de gemeenteraad dat afbreuk doet aan de vergunningverlenende bevoegdheid van de Vlaamse Regering

- **Hoe?**

- Toevoegen van nieuwe §3 die als volgt luidt: *“Voor de toepassing van §1 wordt de tijdelijke verbreding van een gemeenteweg niet beschouwd als de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van een gemeenteweg die een voorafgaande beslissing van de gemeenteraad behoeft, voor zover het voorwerp van de aanvraag betrekking heeft op stedenbouwkundige handelingen voor installaties voor de productie van hernieuwbare energie of energierecuperatie.”*

- **Waarom belangrijk?**

- Blokkeringsmogelijkheid voor gemeenten wordt opgeheven
- Versnelt vergunningsprocedure aanzienlijk

2. Enkele aanbevelingen

- **Wijziging van Omzendbrief RO/2014/02**
- De omzendbrief bepaalt dat in Vlaanderen de voorkeur wordt gegeven aan windenergieopwekking door middel van een cluster van windturbines. Vanaf drie windturbines wordt van een cluster gesproken.
 - Strenge rechtspraak RvVb => hoewel omzendbrief niet verordenend is, wordt deze toch zo toegepast. Bijna geen vergunningen voor solitaire windturbines
 - **Hoe?**
 - Als volgt wijzigen van eerste paragraaf van punt 3.1.1 van de omzendbrief:
“De voorkeur gaat naar windenergieopwekking door middel van een cluster van windturbines. Vanaf drie windturbines wordt van een cluster gesproken. Het inplanten van een solitaire windturbine is mogelijk, voor zover deze vanuit ruimtelijk oogpunt verenigbaar is met de bestaande omgeving.”
 - **Waarom belangrijk?**
 - Strenge interpretatie van omzendbrief wordt moeilijker
 - Meer mogelijkheden voor ontwikkelaars

2. Enkele aanbevelingen

C. Met betrekking tot het versnellen van de procedures bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen

- Wijziging van artikel 10 DBRC-decreet
 - Voorzien in een behandeling bij voorrang van beroepen tegen omgevingsvergunningen die installaties voor de productie van hernieuwbare energie als principieel voorwerp hebben
- Invoegen nieuw artikel in het DBRC-decreet
 - Voorzien in een maximale behandelingstermijn van 6 maanden van beroepen tegen omgevingsvergunningen die installaties voor de productie van hernieuwbare energie als principieel voorwerp hebben

3. Initiatieven op EU-niveau

- **In verband met het versneld vergunnen van hernieuwbare energie-installaties:**
 - VERORDENING (EU) 2022/2577 VAN DE RAAD van 22 december 2022 tot vaststelling van een kader om de inzet van hernieuwbare energie te versnellen
 - Voorstel (COM) voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie, 18 mei 2022, COM (2022) 222 final - 2022/0160 (COD).

3. Initiatieven op EU-niveau

- **VERORDENING (EU) 2022/2577 VAN DE RAAD van 22 december 2022 tot vaststelling van een kader om de inzet van hernieuwbare energie te versnellen**
 - In werking getreden op 30 december 2022 en (voorlopig) van toepassing tot en met 30 juni 2024
 - Tijdelijke noodregels om de vergunningsprocedures die van toepassing zijn op de productie van energie uit hernieuwbare energiebronnen te versnellen
 - Definitie “vergunningprocedure”:
 - “ a) de procedure die alle relevante administratieve vergunningen voor de bouw, de repowering en de exploitatie van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, met inbegrip van warmtepompen, en op dezelfde locatie gelegen energieopslagfaciliteiten omvat, alsook de activa die nodig zijn voor de aansluiting ervan op het net, met inbegrip van vergunningen voor aansluiting op het net en milieueffectbeoordelingen, indien vereist, en*
 - b) die alle administratieve stadia omvat, beginnende met de bevestiging van de ontvangst van de volledige aanvraag door de betrokken instantie en eindigend met de kennisgeving van het definitieve besluit over het resultaat van de procedure door de betrokken instantie”*

3. Initiatieven op EU-niveau

- **VERORDENING (EU) 2022/2577 VAN DE RAAD van 22 december 2022 tot vaststelling van een kader om de inzet van hernieuwbare energie te versnellen**
 - Invoering van maximale vergunningstermijnen
 - Voor de installatie van apparatuur voor zonne-energie:
 - Maximaal 3 maanden
 - Voor zonnepanelen met een vermogen van maximaal 50 kW: automatische vergunning indien geen vergunningsbeslissing binnen de maand
 - Voor warmtepompen
 - Voor grondwarmtepompen: maximaal 3 maanden
 - Voor warmtepompen met een vermogen van maximaal 50 kW: maximaal 1 maand
 - Voor de repowering van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, zoals bijvb. de repowering van windturbines:
 - Maximaal 6 maanden
 - Maximaal 3 maanden indien de repowering de capaciteit van de installatie niet met meer dan 15 % verhoogt

3. Initiatieven op EU-niveau

- **VERORDENING (EU) 2022/2577 VAN DE RAAD van 22 december 2022 tot vaststelling van een kader om de inzet van hernieuwbare energie te versnellen**
 - Invoering van afwijkende regels inzake milieueffectenbeoordeling in geval van repowering:
 - Voor de repowering van apparatuur voor zonne-energie:
 - Vrijstelling van MER-plicht indien de repowering geen extra ruimte inneemt en de voor de oorspronkelijke installatie vereiste milieumaatregelen worden nageleefd
 - Voor de repowering van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen:
 - Beperking van de MER-plicht tot een beoordeling van de mogelijke aanzienlijke gevolgen van de wijziging of uitbreiding ten opzichte van het oorspronkelijke project

3. Initiatieven op EU-niveau

- **VERORDENING (EU) 2022/2577 VAN DE RAAD van 22 december 2022 tot vaststelling van een kader om de inzet van hernieuwbare energie te versnellen**
 - Probleem 1: omgevingsprocedure is in strijd met verordening:
 - Voor wat betreft de installatie van apparatuur voor zonne-energie:
 - Optelsom van OVD – vergunningsprocedure in eerste aanleg en OVD – vergunningsprocedure graad van beroep resulteert in termijn die veel langer is dan 3 maanden
 - Voor zonnepanelen met een vermogen van maximaal 50 kW: techniek van automatische vergunning indien geen vergunningsbeslissing binnen de maand bestaat niet in OVD
 - Voor warmtepompen en de repowering van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen:
 - Optelsom van OVD – vergunningsprocedure in eerste aanleg en OVD – vergunningsprocedure graad van beroep resulteert in termijn die veel langer is dan de termijnen die in de verordening worden bepaald
 - Probleem 2: Project-MER-besluit en MER-regels uit het decreet houdende algemene bepalingen milieubeleid (DABM) zijn in strijd met verordening => nood aan wijziging

3. Initiatieven op EU-niveau

- **VERORDENING (EU) 2022/2577 VAN DE RAAD van 22 december 2022 tot vaststelling van een kader om de inzet van hernieuwbare energie te versnellen**
 - Dringend nood aan decreet dat voorziet in aangepaste vergunningsprocedures voor de installatie van apparatuur voor zonne-energie, de repowering van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen en de inzet van warmtepompen
 - Verordening = verbindend in al haar onderdelen, heeft een algemene strekking en is bovendien ook rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat
 - Gevolg: elke omgevingsvergunning voor de installatie van apparatuur voor zonne-energie, de repowering van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen en de inzet van warmtepompen die in afwijking van de termijnen uit de verordening worden verleend en nadien bij de RvVb zou worden aangevochten, zal per definitie vernietigd worden

3. Initiatieven op EU-niveau

- **Voorstel voor een nieuwe richtlijn**

- Revolutionaire wijziging van regels inzake milieueffectenbeoordeling
 - Invoering van zogenaamde 'go-to-gebieden'
 - = *“homogene gebieden te land en ter zee aanduiden waar de inzet van een specifieke soort of specifieke soorten hernieuwbare energie naar verwachting geen aanzienlijke milieueffecten zal hebben, gezien de specifieke kenmerken van het geselecteerde terrein”*
 - Aanduiding go-to-gebied vereist éénmalige opmaak van een Plan-MER
 - Nadien: geen project-MER plicht meer voor hernieuwbare energie-installaties die zich binnen de contouren van go-to-gebied bevinden
 - Verkorte vergunningstermijnen van 1 jaar/6 maanden
 - Bovendien: verkorte termijn voor ontvankelijkheids- en volledigheidsonderzoek bij vergunningsaanvraag: maximaal 14 dagen
 - Voor projecten buiten go-to gebied: ook afwijkende regels
- Nog niet goedgekeurd maar wel ver gevorderde onderhandelingen
- Ingrijpende wijziging van DABM en Project-MER-besluit is op til

Verdere vragen?

Instituut voor Milieu- en Energierecht
laurens,debrucker@law.kuleuven.be

Xirius Public
ldb@xirius.be